

Vergaderjaar 2012–2013

29 984

Spoor: vervoer- en beheerplan

Nr. 394

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 maart 2013

Hierbij ontvangt u de jaarlijkse voortgangsrapportage over de toegankelijkheid van het spoor voor mensen met een functiebeperking. Deze rapportage behandelt de maatregelen ter bevordering van de toegankelijkheid die in de spoorsector genomen werden in het jaar 2012. Zoals in het plan van aanpak toegankelijkheid spoor¹ uiteen werd gezet, gaat het erom dat bij elk van de verschillende reisstappen in de reisketen maatregelen worden getroffen die het reizen gemakkelijker maken. Het kan gaan om de voorbereiding van de reis (reisinformatie), de infrastructuur, het treinmaterieel, de assistentieverlening, en de aansluiting tussen de verschillende vervoersmodaliteiten (de keten). Hieronder treft u de behaalde resultaten in het jaar 2012 op diverse deel terreinen aan.

Wat de stationsaanpassingen betreft (een programma waarmee € 644 mln. is gemoeid) is er in de aansturing iets veranderd. Vanaf 2013 is het programma toegankelijkheid een MIRT- aanlegproject en geen onderdeel meer van de subsidiebeschikking Beheer en Instandhouding van Prorail. Dit doet recht aan het meer directe karakter van de sturing en financiering vanuit lenM op het programma van Prorail. Het programma is onderdeel van het Implementatieplan Toegankelijkheid (2005) en het Actualisatierapport toegankelijkheid 2010². De uitvoering van deze maatregelen loopt goed op schema.

Verbeteringen in de toegankelijkheid van stations en het reizen per trein

Zowel aan de infrastructuur als aan het rollend materieel van NS vinden verbeteringen plaats, die het reizen met een beperking gemakkelijker maken.

¹ Tweede Kamer 2011–2012, 33 000 XII, nr. 126

² Tweede Kamer 2010–2011, 25 847, nr. 97, bijlage

Prorail werkt in drie deelprogramma's aan verbetering van de toegankelijkheid van stations. Ik vat ze hieronder kort samen:

1. Verbetering van de bereikbaarheid van perrons. Dit gebeurt door middel van het plaatsen van liften of het aanleggen of verbeteren van een zogenaamde hellingbaan. Hierdoor kunnen vooral mensen met een motorische beperking het perron vanaf de openbare weg of de stationshal beter bereiken.
2. Aanpassing perronhoogte. Nu er steeds meer lagevloersmaterieel in gebruik is bij NS wordt het steeds belangrijker dat de hoogte van de perrons daarop wordt aangepast. Hierdoor wordt een gelijkvloerse overstap mogelijk.
3. Kleine maatregelen. Er wordt gespreid over vrijwel alle stations een pakket kleine maatregelen ten uitvoer gebracht, die het reizen voor mensen met een auditieve, visuele of motorische beperking, maar ook voor bijvoorbeeld kleine mensen (dubbele buisleuning) of ouderen gemakkelijker maakt.

In de bijlage is een gedetailleerd overzicht opgenomen van de actuele stand van zaken van de verschillende deelprogramma's van Prorail. Daaruit blijkt dat de werkzaamheden van ProRail aan de stationsinfrastructuur mooi op schema lopen.

Daarnaast was NS in 2012 op verschillende gebieden actief met verbeteringen aan het treinvervoer. Er werden onder meer verbeteringen doorgevoerd aan het materieel: 21 gemoderniseerde dubbeldeksvoertuigen stroomden in, met verbeteringen voor mensen met een functiebeperking, in 100 interciti-voertuigen werden schermen met (actuele) reisinformatie geplaatst, wat belangrijk is voor mensen met een auditieve beperking. In de assistentieverlening werd de 24-uurs bereikbaarheid van de servicecentrale ingevoerd. Ook waren er verbeteringen aan de informatievoorziening (storingen in de treinenloop worden gemeld). Voorts werden verbeteringen aan de stationsfaciliteiten en de voorzieningen voor het gebruik van de OV-chipkaart doorgevoerd. Een nadere omschrijving treft u in de bijlage aan. Met deze aanpak van de stations en het treinvervoer geef ik concreet uitvoering aan het plan van aanpak Toegankelijkheid dat vorig jaar in reactie op de motie Aptroot/Bashir aan u werd gepresenteerd. De mix van maatregelen uit het plan is gericht op alle stappen in de reisketen, waarbij het project «flankerende maatregelen» voor de integratie moet zorgen. Het geheel van verbeteringen heeft het afgelopen jaar geleid tot merkbare veranderingen voor mensen met een beperking.

Project flankerend beleid

Het reizen per trein wordt door allerlei maatregelen aan stations, informatieverstrekking, treinmaterieel steeds beter, maar desondanks kunnen er barrières zijn die het reizen per trein in de weg staan. Daarom is in 2012 het project «Flankerend beleid toegankelijkheid OV-keten» gestart. Door dit project wordt invulling gegeven aan één van de acties uit het plan van aanpak Toegankelijkheid naar aanleiding van de motie Aptroot/Bashir³. Doel is flankerende maatregelen in de OV-keten tot stand te brengen die er op korte termijn aan bijdragen de zelfredzaamheid van mensen met een beperking te vergroten. Het project valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van IenM en heeft in nauw overleg met NS en de CG-Raad gestalte gekregen. Er is een groot aantal partijen betrokken, zoals de CG-Raad, de Oogvereniging, regionale spoorvervoerders, ProRail, vertegenwoordigers van stads- en streekvervoerders, de ministeries van VWS en BZK, kennisinstituten, VNG, SKVV en IPO.

³ Tweede Kamer 2011–2012, Motie 33 000 XII, nr. 16

Er is vooral aandacht voor de «mentale toegankelijkheid» van de OV-keten voor klanten met een auditieve, visuele of motorische functiebeperking. Het kan dan o.a. gaan om de «durf» om met het OV te reizen of verbetering van de communicatie tijdens de reis. Hierover vindt nu overleg met de betrokkenen plaats.

Het geheel overziende ben ik van mening dat de concrete maatregelen die NS en ProRail in 2012 namen en de voortgang bij het project flankerende maatregelen een goede bijdrage leveren aan de realisatie van het einddoel «zelfstandige toegankelijkheid van het spoor uiterlijk per 2030», en liever eerder. Ik ben zowel met ProRail als NS continu in gesprek om het onderwerp toegankelijkheid hoog op de agenda te houden.

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
W.J. Mansveld

In onderstaande tabellen wordt de realisatie 2012 van de drie deelprogramma's ter verbetering van de toegankelijkheid van stations (ProRail) gepresenteerd.

Tabel 1. Voortgang per deelprogramma (ProRail)

Deelprogramma	Tussentotaal 2012	Realiseerd totaal 2012	Totaal realiseerd tot en met 2012
Bereikbaarheid perrons			
– Liften	64	3	28
– Hellingbanen	68	14	33
Aanpassen perronhoogte	218	21	105
Kleine maatregelen	3.321	244	1.904

Tabel 2. Stand van zaken kleine maatregelen (ProRail)

Maatregel	Stand van zaken
Dubbele buisleuning	Afgerond
Armlleuningen op zitbanken	Afgerond
Braille bij trappen	Afgerond
Toegankelijk maken toiletten	Afgerond
Voorzien liften van braille en tactiele aanduiding	Bijna afgerond (nog 15 stations te gaan)
Obstakelvrije route	Bijna afgerond (nog 3 stations te gaan)
Markering perronrand	Bijna afgerond (gereed op 300 kleine stations)
Markering veiligheidszone	Bijna afgerond (gereed op 180 stations, 120 gepland in 2013)
Zichtbaar maken glas	Tijdelijk stopgezet in afwachting van nieuwe Europese regels
Verlichtingsniveau	Tijdelijk stopgezet in afwachting van nieuwe Europese regels
Aanpassen geleidelijnen	35 locaties in 2012 opgeleverd. Planning voor 2013: 60 locaties.

Verbeteringen door NS

Treinmaterieel

- De nieuw door NS in gebruik genomen Sprinters (type SLT) zijn aanzienlijk toegankelijker dan de oude stoptreinen, vanwege de gelijkvloerse instap. In 2012 is een onderzoek gestart naar een uitschuiftrede of andere voorziening om de z.g. kloof tussen de deur en het perron te verkleinen. Een snelle oplossing is nog niet gevonden.
- In de specificaties voor de zogenaamde Sprinter Nieuwe Generatie (SNG), waarvoor door NS een aanbesteding zal worden gestart, is zelfstandige toegankelijkheid een randvoorwaarde. Instroom van dit nieuwe type wordt verwacht voor 2020.
- In 2012 stroomden 21 gemoderniseerde dubbeldekreinstellen (DDAR) in. Deze hebben o.a. een rolstoeltoegankelijk toilet en betere deurknopbediening voor mensen met een beperking.
- In ruim 100 dubbeldeksintercity's van NS werden schermen met actuele reisinformatie geplaatst.

Assistentieverlening

- De opleiding van eerstelijns medewerkers is in 2012 verbeterd, door een extra instructie met als centraal onderwerp de reiziger met een functiebeperking.
- De servicecentrale is nu 24 uur per dag bereikbaar voor het boeken of annuleren van een aanvraag voor assistentie of voor het melden van een calamiteit.

Informatievoorziening

- NS heeft in 2012 een extra investering gedaan in de visuele actuele reisinformatie door de plaatsing van nieuwe reisinformatieschermen, zowel op stations, als in treinen. In 2011 waren de grootste stations voorzien, en gedurende 2012 en 2013 vindt de uitrol naar alle stations plaats.
- Ook de informatie via internet werd uitgebreid (melding van storingen in de treinenloop).
- Er zijn in samenwerking met de Oogvereniging stationsbeschrijvingen gemaakt voor blinden en slechtzienden.

Stationsfaciliteiten

- Om de herkenbaarheid van in- en uitcheck apparatuur van verschillende vervoerders te verbeteren is samen met belangenverenigingen een toolkit ontwikkeld.
- NS heeft een webdemo laten maken waarmee je kunt oefenen met het bestellen van een kaartje met een kaartautomaat. Mensen met een beperkt begripsvermogen kunnen zo thuis oefenen.